

aan Ministerie van BZK
cc
van Nicole Braams en Maico Hoksbergen

onderwerp Randvoorwaarden en kostenindicatie WoON Energiemodule
1 augustus 2017

1. Inleiding

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) werken samen bij de uitvoering van WoON 2018. Sinds een aantal maanden worden door BZK en CBS gesprekken gevoerd over het voortzetten van deze samenwerking bij de WoON Energiemodule. BZK heeft in het kader van de uitvoering van de Module Energie 2018 behoefte aan een bewonersenquête om meer te weten te komen over het energiegedrag van huishoudens en hun mening/oordeel over energiebesparende maatregelen in de woning. Op 20 juli heeft BZK aan CBS gevraagd om een offerte uit te brengen voor het uitvoeren van deze enquête.

Voorliggende notitie betreft een kostenindicatie voor de uitvoering van het veldwerk voor de bewonersenquête van de WoON Energiemodule. Het betreft een herbenadering onder de respondenten uit het landelijke deel van WoON2018. De responsen uit WoON oversampling worden niet meegenomen.

2. Randvoorwaarden onderzoeksdesign

Deze offerte met kostenindicatie is volledig gebaseerd op het Programma van Eisen dat door BZK (in overleg met het CBS) is samengesteld. Er volgt nu een korte opsomming van bepalende randvoorwaarden die ten grondslag liggen aan de kosten.

1. De doelpopulatie zijn de respondenten uit WoON2018 die hebben aangegeven herbenaderd te willen worden voor vergelijkbaar onderzoek.
2. De stratificatie van de steekproef vindt plaats op basis van 30 woningklassen (5 bouwjaarklasse, 2 type woning, 3 eigenaarscategorie) conform de woningvoorraadverhoudingen uit de meest actuele Syswov-raming. Type woning en eigendom worden gebaseerd op afleiding op basis van WoON.
3. Bij verhuizers zal er geen match worden gevonden tussen de persoon en het oude adres, dus de verhuizers tussen WoON2018 en de Energiemodule worden niet herbenaderd voor

de WoON Energiemodule. CBS gaat ervan uit dat het aantal verhuizers tussen het veldwerk van de Energiemodule en de technische inspectie te verwaarlozen is.

4. Vanwege de verwachting dat er respondenten uitvallen omdat ze zijn verhuisd tussen het WoON2018 en de bewonersenquête, is er bij de steekproefuitzet rekening gehouden met een uitval van 2%.
5. Op de aantallen per stratum geldt geen responseis maar een responswens.
6. Er moeten minimaal 5.000 volledige responsen worden gerealiseerd. Dit zijn respondenten die hebben deelgenomen aan de bewonersenquête én de technische inspectie. Er wordt gerekend met 15% uitval tussen de bewonersenquête en de technische inspectie.
7. Voor het CBS betekent dit dat er minimaal 5.883 responsen moeten worden gerealiseerd.
8. Een respons betekent deelname van de respondent uit WoON2018 of zijn of haar partner. Het CBS schrijft de respondent uit WoON2018 aan.
9. Als responskansen voor de Energiemodule zijn de gerealiseerde responspercentages voor de vorige uitvoering van de Energiemodule als basis gebruikt, gecombineerd met de responskansen uit WoON2018 en uit vergelijkbare herbenaderingen die het CBS uit heeft gevoerd.
10. De waarneming vindt plaats in de periode maart 2018 tot en met augustus 2018.
11. Er vindt een pilot (om de hele keten te testen) plaats in februari. De kosten van de pilot zijn apart vermeld in deze kostenindicatie.
12. Er is gerekend met een benadering via cawi, cati en capi. De modes cawi en cati starten gelijktijdig. Voordat de capi mode wordt ingezet, ontvangen respondenten uit WoON2018 die via capi hebben gerespondeerd, eerst een aanschrijfbrief met daarin het verzoek via internet deel te nemen. Wordt er niet gerespondeerd, worden deze mensen doorgezet naar de capi mode. Het voorstel is namelijk om respondenten uit WoON 2018 zoveel mogelijk in dezelfde mode te herbenaderen als waarin ze hebben gerespondeerd. De precieze planning en indeling van de porties zal nog verder moeten worden afgestemd. BZK heeft hier wel een voorstel van ontvangen.
13. De verwachting is dat de respons van deze capi-respondenten uit WoON2018 op cawi laag zal zijn, ongeveer 15%.
14. Het CBS gaat op basis van de huidige versie van de vragenlijst een internet vragenlijst (cawi), telefonische vragenlijst (cati) en een vragenlijst voor face-to-face waarneming (capi) ontwikkelen en bouwen. In de kostencalculatie is voor capi en cati rekening gehouden met een vragenlijstduur van maximaal 30 minuten.
15. Voor de telefonische waarneming worden respondenten uit WoON2018 benaderd die via cati hebben gerespondeerd in WoON2018. We hebben rekening gehouden met maximaal 10% verkeerde telefoonnummers.
16. Het inspectiebureau is zelf verantwoordelijk voor de te behalen respons. Indien het inspectiebureau de respons niet dreigt te gaan halen, zullen eventuele extra kosten voor extra veldwerk worden betaald door het inspectiebureau.
17. In de communicatie rondom het veldwerk van de bewonersenquête zal worden meegenomen dat er nog een technische inspectie volgt. Communicatie zal t.z.t. in samenspraak worden gedaan met het bureau dat de technische inspectie gaat uitvoeren en BZK.
18. Het CBS zal de verzending van de brieven (en eventuele andere communicatiemiddelen) en de eerste lijn helpdesk voor haar rekening nemen. Buiten kantooruren zorgt het CBS voor

een doorschakeling naar het inspectiebureau. De kosten hiervoor zijn allemaal opgenomen in de kostenindicatie op pagina 4.

19. De monitoring van het inspectiebureau en het inrichten van de helpdesk zullen nog verder worden uitgewerkt.
20. De incentives en de manier waarop incentives worden ingezet, is nog niet verwerkt in dit voorstel. Dit zal in afstemming met BZK en het inspectiebureau moeten gebeuren. Er zullen t.z.t. aparte afspraken worden gemaakt omtrent de inzet van incentives.
21. Er wordt een e-learningmodule opgesteld voor het opleiden van de interviewers en agents.
22. Het CBS zal de uitkomsten van het veldwerk van de module Energie koppelen aan de woningafnames (perceel 1) en controle opnames (perceel 2). Ook zullen de uitkomsten gekoppeld worden aan de Woningmarktmodule (WoON 2018).
23. Het CBS zal op 31 januari 2019 een concept-weging en gekoppeld analysebestand opleveren aan BZK. Daarna zal er een uitgebreide afstemming plaatsvinden en zullen eventuele aanvullende wensen worden geïnventariseerd.
24. De onderzoeksdocumentatie (waarin onder meer zijn opgenomen een verslag over de dataprocessing, steekproefverantwoording, veldwerkverslag, verslag koppelingen van de diverse bestanden) wordt eveneens uiterlijk 31 januari 2019 aan BZK opgeleverd.
25. Antwoorden op eventuele open vragen in de vragenlijst worden niet door het CBS getypeerd.
26. Data over gas- en elektriciteitsverbruik zullen voor de Woningmarktmodule en de Energiemodule opgeleverd/gekoppeld worden inclusief imputaties voor ontbrekende waarden. Verder zal het CBS de respons verrijken met een variabele uit de BAG, namelijk *Inliggend* (Aantal verblijfsobjecten in het pand waarin het verblijfsobject ligt). In de voorliggende offerte is geen rekening gehouden met overige registerverrijkingen. Voor verrijkingen geldt dat – indien beschikbaarstelling buiten het CBS niet toegestaan wordt door de registratiehouder - de koppeling met het enquêtebestand vervalt.

De woningvoorraad in enkele van de woningklassen (zie randvoorwaarde 2) is zo klein, dat bij een evenredige respons de te verwachten respons in die woningklasse lager kan zijn dan in de steekproefopzet staat vermeld. Dit knelpunt zal waarschijnlijk vooral gelden in een aantal woningklassen in de particuliere huursector. In een aantal andere klassen zal de gewenste respons daarom waarschijnlijk hoger moeten worden gesteld. In het steekproefontwerp zullen deze woningklasse en de gewenste responsen per stratum verder worden gedefinieerd in afstemming met BZK. Uitgangspunt voor de steekproef is wel dat alle herbenaderbare respondenten in de woningklassen met lage voorraadaantallen worden meegenomen als de verwachte respons lager is dan het gewenste aantal responsen uit het steekproefontwerp.

2. Kostenindicatie

In tabel 1 is de kostenindicatie voor het veldwerk en de pilot van de Energiemodule weergegeven.

Tabel 1. Kostenindicatie WoON Energiemodule 2018 (exclusief eventuele incentives)

	Uren	€
Vaste kosten dataverzameling:		
Projectleiding, onderzoeksdesign en monitoring	340	€ 26.400
Steekproef, weging & non-responsanalyse	296	€ 33.700
Vragenlijsten ontwikkelen, bouwen & testen	268	€ 26.900
<i>Subtotaal</i>		€ 87.000
Variabele kosten dataverzameling:		
Dataverzameling inclusief opleiding en communicatie	4.979	€ 306.900
w.v. Telefonische waarneming	1.979	€ 123.600
w.v. Face-to-Face waarneming	2.140	€ 149.300
Materiële kosten		€ 42.500
<i>Subtotaal</i>		€ 349.400
Pilot/ketentest februari 2018		
Personele kosten	168	€ 17.000
Veldwerk en materiele kosten		€ 2.500
<i>Subtotaal</i>		€ 19.500
Vaste kosten analyse & verwerking:		
Dataprocessing	360	€ 38.300
Onderzoeksdocumentatie	40	€ 4.100
Ketenregie en afstemming	115	€ 13.100
Specificaties en afleidingen	140	€ 14.300
Plausibiliteitsanalyse	110	€ 12.700
<i>Subtotaal</i>		€ 82.500
Totaal		€ 538.400

Bij de berekening van de kosten is gebruik gemaakt van de onderstaande uurtarieven per schaal. De tarieven personeel zijn op dezelfde wijze samengesteld als de tarieven in de Handleidingen Overheidstarieven. De uurtarieven zijn berekend op basis van gemiddelde salariskosten en gemiddelde overheadkosten. Voor 2018 is rekening gehouden met een toename van de uurtarieven van 2 procent.

Schaalniveau	Uurtarief 2017
4	60
5	67
6	75
7	80
8	86
9	91
10	96
11	100
12	113
13 en hoger	145

De betaling vindt plaats in twee termijnen. De eerste termijn, ter grootte van € 325.000,- vervalt bij aanvang van de opdracht. De slottermijn, ter grootte van 213.400,- vervalt bij afronding van de opdracht (uiterlijk 31 januari 2019 bij de oplevering van het gewogen analysebestand).

Omschrijving werkzaamheden Dataverzameling

Onder 'projectleiding en onderzoeksdesign' vallen de uren die de projectleider spendeert aan het opstellen van het onderzoeksdesign, het coördineren van het veldwerk en de uren om het onderzoek te monitoren. Het onderzoeksdesign (dat ook wordt afgestemd met BZK) bevat alle informatie die nodig is om het onderzoek in te richten (randvoorwaarden, vragenlijstontwerp, steekproefontwerp, waarneemstrategie, logistieke uitwerking en planning en monitoringsafspraken). Het onderzoeksdesign zal volledig gebaseerd zijn op het programma van eisen dat ten grondslag ligt aan deze offerte. Tijdens het veldwerk worden er, in afspraak met BZK, periodiek monitoringsoverzichten verstrekt. Ook wordt er na afloop van het onderzoek een onderzoeksverantwoording geschreven waarin wordt toegelicht hoe het onderzoek heeft gelopen, hoe het responsverloop was, wat de uiteindelijk respons is en eventuele bijzonderheden en lessons learned.

Onder 'vragenlijsten ontwikkelen, bouwen en testen' vallen de volgende werkzaamheden:

- Afstemming met BZK over de definitieve vragenlijst en informatiebehoefte
- Het opstellen van een schema zodat de vragenlijst snel en makkelijk gebouwd kan worden. Het schema wordt gemaakt op basis van de huidige versie
- Het bouwen en programmeren van de vragenlijst
- Het technisch testen van de vragenlijst (en de test coördineren) zodra deze is gebouwd door de bouwer.
- Het inhoudelijk testen van de vragenlijst (en de test coördineren) voordat de vragenlijst in zijn geheel wordt goedgekeurd en online geplaatst.
- Eventuele aanpassingen doorvoeren naar aanleiding van de technische en inhoudelijke test.

Onder 'steekproef, weging en non-respons analyse' vallen de werkzaamheden die worden uitgevoerd door de steekproefexperts van het CBS. Dit bevat o.a. het voorbereiden en opmaken van het steekproefontwerp en bepalen van responskansen per strata. Het bevat uren voor het klaarzetten van het kader en het trekken van de steekproef. Na het veldwerk zal het CBS ook de weging uitvoeren, de non-responsanalyse opleveren en een steekproefverantwoording schrijven.

Onder 'dataverzameling inclusief instructie' vallen o.a. de kosten voor de telefonische waarneming (inzet interviewers en opleiding) en de face-to-face waarneming, de uren van de helpdesk medewerkers bij het Contact Center Inbound en de uren voor het logistiek inregelen en plannen van het gehele onderzoek.

Voor het telefonische interview worden meerdere belpogingen gedaan om ervoor te zorgen dat we de kans vergroten dat we een respondent aan de lijn krijgen. Voor de belpogingen geldt het 'drie keer drie' principe. Er worden over de belperiode verspreid 9 belpogingen gedaan, waarvan er 3 in de ochtend zijn, 3 in de middag en 3 in de avond. Voor deze waarneming krijgen de interviewers een opleiding via e-learning. Ook de face-to-face interviewers krijgen een opleiding via e-learning. De toewijzing van adressen aan face-to-face interviewers (= uitzet) vindt maandelijks plaats. Alle steekproefpersonen worden voor de eerste maal bezocht in de eerste helft van de maand. De interviewer zorgt ervoor dat responsen zoveel als mogelijk worden gespreid over de maand. Alle interviewers zijn specifiek getraind in medewerking verkrijgen van respondenten en in de toepassing van de voorgeschreven interviewtechnieken

Ook zullen we ons Contact Center Inbound instrueren in het geval daar vragen of opmerkingen binnen komen over deze enquête.

In de materiele kosten zit het drukwerk van de brieven en de portokosten voor de internet waarneming. We verzenden de aanschrijfbrieven met 72-uurspost. In de materiele kosten zitten ook de kosten die CBS betaalt voor de telefoonnummers die in de telefonische waarneming worden gebruikt en de reiskosten voor de face-to-face interviewers.

Omschrijving Dataverwerking en –analyse

Nadat het veldwerk heeft plaatsgevonden, worden de behaalde responsdata verwerkt. Dit betekent concreet dat er op de data een aantal bewerkingen wordt uitgevoerd om te komen tot een bruikbaar analysebestand.

In de eerste plaats worden de data uit de verschillende porties en modes in één uniform datamodel gebundeld zodat de analyse daarop integraal kan plaatsvinden. Ook worden op de data (consistentie)controles uitgevoerd en mogelijk worden op basis hiervan correcties verricht. Er zullen - indien gewenst - afleidingen op de data worden gemaakt en de data zullen uiteindelijk worden verrijkt met registerdata. Vervolgens wordt een weging op het bestand uitgevoerd. Het resultaat van deze activiteiten is een eindbestand.

Tijdens de dataprocessing worden de data vanzelfsprekend ook geanalyseerd. De binnengekomen data worden gecontroleerd op plausibiliteit. Gedurende het verwerkingsproces zullen de responsdata worden verrijkt met registratiegegevens. Dit houdt in dat variabelen uit registraties aan het databestand worden toegevoegd die anders in de vragenlijst uitgevraagd hadden moeten worden. Het werken met registergegevens is hiermee niet alleen minder belastend voor de respondenten, ook is de verrijking eenduidig. Dit eindbestand wordt vergezeld van schriftelijke onderzoeksdocumentatie.

Wanneer de vragenlijst open vragen bevat, kunnen deze getypeerd worden. Deze eventuele typeerwerkzaamheden zijn in deze kostencalculatie niet meegenomen.

De Energiemodule betreft een herbenadering van respondenten uit het landelijke deel van WoON 2018. Dat geldt ook voor de woningopnames. Na afloop zullen de resultaten van de diverse (deel)onderzoeken door het CBS gekoppeld worden. WoON 2018 zal na afloop worden verrijkt met registervariabelen, zoals is vastgelegd in bijlage 3 van het contract voor WoON 2018. Aanvullend op deze variabelen zullen er data over gas- en elektriciteitsverbruik voor Woningmarktmodule en Energiemodule opgeleverd/gekoppeld worden, inclusief imputaties voor ontbrekende waarden, het oormerken van imputaties en een methodebeschrijving.